

ЗАЗИВ

РОБІТНИКИ І РОБІТНИЦІ!

ТОРИШІ І ТОВАРИШІ!

Ми, монтреальські робітники і робітниця, члени У. С. Д. П., кличемо до Вас, щоб ви не були в Канаді чи в Стейтах, чи в краї світа, допоможіть "Робочому Народові". "Р. Н." се часопис, який видає ся робітниками для робітників.

"Р. Н." довгі роки борю ся за права поневоленої робітничої класи, він був учителем для тисяч робітників і робітниць, а тако-го учителя ми в Канаді маєм тільки од-ного. "Р. Н." з тижневника став місячником, тоді, коли капіталістична клася мав своїх ча-сописей сотки днівників, якими затемнює працюючі маси, щоб на дальші часи дивити-ся на собі се теперішнє капіталістичне ярмо. Ми монтреальські робітники поставили до-помочи поставити "Р. Н." на ноги, зробити з него тижневник і побільшити обем.

Взявемо і Вас всі Товариші і Товариш-ки, дайте йому можливість виходити тижне-во і боротись за наші робітничі права. Та на се треба грошей. Ми вже зложили близько 300 дол. та се є за мало, бо нині світ воює ка-піталом, а щоб з ним боротися, ми всі робіт-ники мусим жертвувати на "Р. Н." ширі датки, хто долар, хто п'ять, хто десять і т. д. і так ми всі скинемо ширі датки і вдержимо "Р. Н." тижневником. Тож товариші до пра-ці, до роботи! Пам'ятайте, що тільки робіт-ники робітничими поможуть; то є тільки всі робітники зможуть і такі можуть помочі "Р. Н.", щоб він вдержав ся тижневником, випла-тив лантайш і побільшив свій обем.

Отже до побачення з Вашими жертвами на "Р. Н." в "Робочім Народі".
Ваш за піднесення "Р. Н." Відділ У. С. Д. П. в Монтреал.

І. Басараба, сепр.

Листи зі Стейтів.

НОВА ПОШЕСТЬ.

(Лист II).

Вчені люди заперяють, що бувають ча-си загального божевільства. Не знаю, як справдіві ті заперення, але треба сказа-ти, що початок війни був дуже подібний до таких часів.

Здавало ся дійсно, мало чи не всі збо-жеволіли. Люди забували свої обовязки пе-ред громадою, партією, власною совістю, заплещували очі, кидали ся після першого заклику у дикі бійни, мов скажені. Люди пробивали оден другому груди, перерізували горла, не розуміючи всего жаху творимого ними злочинства. Багато членів партії, ко-трих ми числили добрими і свідомими то-варишами, а деяких і провідниками нашо-го руху, зрадили старому прапорowi кля-сової боротьби, залишили на бік святі заві-ти рівності й братерства і вхопили за ору-жя. Де-хто з них скоро схаменув ся і вернув в наші ряди, а багато досі свідомо бере участь в війні, ідеалізуючи сей масовий злочин. Чи опам'ятають ся вони коли і візьмуть ся за покинуту партійну роботу — невідомо...

Розуміє ся, "загальне божевільє" не ми-нуло і українських соціалістів, навіть тут, за морем. Першою хворобою, що почала ши-ритись проміж ними, було австрорфільство.

Тепер майже не вірити ся, що воно могло колись захопити таке велике число товари-шів, але тоді, в початках війни, приходило ся тільки руками розводити перед сумним фактом. Довго не помагали жадні докази, жадна логіка. Тільки одне і було чути:

"Побють Німці Росію, забере цар ро-сійську Україну, прилучить до Галичини — і буде в нас Самостійна Україна".

Часописи, що звали себе "соціалістични-ми" і "поступовими", були переповнені по-літичними закликами, гимнами про січо-вих стрільців, передруковували статі з ор-гану купки кайзерських агентів — "Вістни-ка Союзу Визволення України". Ті, що не могли того робити "били Москалів" на пер-шій стороні багато частіше, ніж того при-пускала газетарська совість і терпеливість читачів.

Багато сил і енергії затратили свідомі-ші товариші на боротьбу з австрорфільством. І потрохи воно почало піддаватись, цесати, а тепер майже цілком вивелось з наших ря-дів.

Але не всі ми відпочити, як нова хоро-ба потрохи почала захоплювати найслабші елементи нашого руху. Се — москвофіль-ство.

Поводом до нього послужило ось що: Росій-

ська преса, не тільки буржуазна ("Реч", "Русское Слово", "Русский Вестник"), але і чорносотенна, як "Колокол", почала о-стро виступати проти попередньої політики російського правительства в українським пи-танню і проти тих порядків, які завів в Га-личині граф Бобринський при першій захва-ті Росією Галичини.

Се дійсно цікава і характерна поява, бо коли при першій наступленю царські вій-ська завоювали одно за другим галицькі мі-ста, тільки соціал-демократія протестувала у пресі і "Державній Думі" (рос. парла-мент) проти тої "освободительної" роботи, яку вела в Галичині російська адміністра-ція. Буржуазна, навіть ліберальна преса то-ді тримала в заборчій запалі: "На Відень! На Берлін!"

І тепер, коли вона почала писати в зов-сім другим напрямі, се багато кого завору-шило. Про дрібно-буржуазні елементи, що не дійшли ще до класової точки погляду, не-ма чого й казати. Вони завжди привчили-ся чекати визволення з ласки "сильних світа сего", не сподіваючись на власні си-ли, і не можуть не звязувати думок про суль-бу вітчини і рідного краю з побідою тої, або другої з воюючих сторін. Так довго тримаво народ на привязі, так довго його судило розпоряджували ся чужі люди, що трудно йому повірити, що він сам будь коли дібеть ся свого ульнення.

Найбільший гомін підняла "Свобода", ко-тра бачила в сій зміні курсу російської пре-си в українським питанню мало чи не нову е-ру для українського народу. Вона почала приводити цитати і перекладати цілі статі з російських часописей. В коментарях до них, вона писала, що "рос. уряд може піти тими шляхами, які указують йому і преса і загаль-на опінія", а се мав бути "шлях при повній національній свободі." (див. чч. 112 — 116).

Коли так писала "Свобода", котру ніколи не можна було замислити в симпатіях до "Москалів", то мабуть воно дійсно відча-ла настроєви дрібно-буржуазних мас. які гуртують ся коло загальної часописи. Тому нема нічого дивного, коли сей настрій пе-редав ся деяким з членів партії, не довго бе-ручим участь в робітничому руху і не змі-ючи ще як слід оцінювати деякі пошки в по-літичнім житті.

Але ми знаємо дійсну ціну всій історії. Правда, коли "Колокол", часопис, що сто-їть дуже близько до урядових і сіндєських (духовних) кружів, признає, що "наші до-машні мірки у неволево-воєвоєних краях не-прикладні" і осуджує "за дуже остру полі-тику" адміністраторів, котрі бачили зрад-ника в кождім читачеві "Кобзаря", або го-ворячим на "тарабарським наречію", коли, кажемо, чорносотенний "Колокол" вислов-люєть ся в такім дусі, то се не за дармо. Се справді, мав означати деякі зміни в політи-ці російського уряду у відносинах до Укра-їнців. Можливо, що в процесі нового наступ-лення на Галичину, російська адміністрація не буде робити таких знущань над населен-ням завоєвоєних місцевостей, які мали місце в роках 1914—15. Можливо, що вона не ска-сує тих невеликих привілеїв, які мали Га-личани від австрійського уряду. Можливо на-віть, що галицькі Українці дістануть деякі льоти, яких вони від Австрії не мали (тіл-ко, розуміє ся, не "повну національну сво-боду").

Але... все те буде лиш тимчасово. Голо-вна причина сій "зміні" політики, як пише і сам "Колокол", заключає ся в тім, що при першій наступі правительство за дуже во-роже настроїло до себе населення Галичини, а се було для самого правительства некро-рисно. Воно бажало, щоб галицькі "Русини" бачили в нім "освободителя" і допомагали йому. І ось тепер, побачивши, що силою се зробити неможливо, правительство, мабуть, рішило добитись сего "ласкою".

Але ми переконані, що так буде лиш доти, доки Галичина знов опинить ся в руках Ро-сії. А тоді знову заланують попередні по-рядки і знову застогне рідний край під лапою російських "Держиморд" і "своїх" Дудике-вичів.

І побачуть наші "новообращені" москво-філи тут, за морем, що їх наді на царя бу-ли такіж неавартні, як наді на царя. Може хоч тоді вони, наперст, дізнають ся, що чекати волі будь з чієї ласки безхосен-но, що нема їм на кого сподіватись, як на са-мих себе, на свою пролетарську спільність і солідарність...

Москвофільство в наших рядах — се не-безпечна хвороба, і з нею треба серйозно бо-ротись. Але придавати йому за багато зна-чення, боїтись його — не варто. Не зломить воно нашого руху, не силляють його.

Пережив наш рух австрорфільство, пережи-ве і сю нову пошесть. Все винесе, все перебу-де і, мимо всіх перешкод і перепон, вийде на широкий, чистий шлях міжнародної солідар-ності і братерства, шлях, що веде до світ-лої цілі людськості — соціалізму.

Р. Ролінато.

СВІНЯ ФІЛАНТРОПКА.

(Маленький Фейлетон).

Одного разу жила величез-на, товста і мотуча свиня, ко-тра потрапила змонопользова-ти особливо гарне і смачне ко-рито. По грубому відігнавши від корита всі прочі свині, ко-трі вже більше не сміли непо-коїти її, она пильно взяла ся до їди.

Она їла весь той день до піз-ної ночі. Відтак трохи здрім-нула, почім знова вернула ся до того корита і знова їла, їла і їла.

Однак наперекір всім геро-їчним змаганням, она виділа, що всего, що було в кориті, зі-сти не в силі.

Тоді она задумалась: — щож робити з тим, що остає-ся? Она думала довго і, розу-міє ся, если не їла так бога-то, то моглаби думати скорше і легше. Всеж, кінєць кінєць, она прийшла до такого заклю-чення:

"Чомуб мені не віддати тро-хи із тої поживи другим сви-ням і в сей спосіб стати фі-лантропією?" І після сього о-на заклала всіх прочих сви-ний і сказала: "Ви не можете представити собі, други гої, як я вас люблю, і щоби оста-вити по собі добру память, я хочу зробити для вас щось до-брого. Я рішила поділитись з вами отсюю їдою, бо сама не-можу її зїсти; але, хоч я й да-ю се з своєї ласки, всеж я хо-чу дати й тим, котрі після мо-єї думки більше її гідні.

Свині привитали і одобрі-ли таке предложєне тої дивної добродійки з їх поросячої ра-си, поваж така система логі-ки славилась в тих часах в свинській загороді.

Ізв.

ЗАРЯДОВИ ШКОЛИ "КОРНИФ" І РЕДАКТОРОВИ "К. Ф." ЗАМІСТЬ ВІДПОВІДІ.

Замість відповіді на плюга-вий пашківіль п. з. "Стережіть ся самозванчих учителів", по-міщений в 50 ч. "К. Ф." і під-писаний тростом П. Литвином і секр. шкільного дистрикту вис-ше загальної назви Я. Намакою, я лише ко-ротко скажу, що то за птиці ті!

МОЯ КОЛЯДА.

Годин шіснайцять за рядом працюю
Я на Різдво в далекій чужині —
В залізній гуті пекла білу струю
Переливаю на суспільнім дні.

Колись, як ще ярма не мав на шії,
Я так любив святую Коляду —
Лейся в серці фантастичні мрії
І ждав добра — його-ж і досі жду.

Далеко, ген, в мертвих снігах Сибіру
Всю божу ніч гірєнькі слези лє
Мій рідний брат... Мужичу долю сіру
Війна торочить у безодню шле.

Христос є сном в країні самовлади,
Де цар з панями кров з народу сє —
Воєноплінним там нема розради,
І Коляда є не принесе.

А батенько старенький мій в підводи
Вже рік, як з Німцями кудись пішов;
З кровавого не вернеть ся походу —
Дарма, що з неба божий син зійшов...

Я духом чую, як воронця в поші
Там колядує над його кістками —
Ревуть царські гармати в дали,
На небі зорі гаснуть в диму тьмі.

В хатині рідній мати зі сестрами /
Святу вечеру тихо лагодить,
І киши той чорний зрощують слезами,
Витаючи рідвяну благодать.

На думі в нїх і я і брат і тато —
Пшенична кута щось така гірка...
Ранить сердешних їх Велике Свято,
Давить невидима чиясь рука...

Д. Борисно.

Пресовий Фонд "Р. Н."

Торонто, Онт. — В. Голо-вацький зложив 2 дол. (сей фонд був присланий ще в лип-ні 1916 р., однак через ошиб-ку не був поміщений в "Р. Н.")

Монтреал, Кве. — Теодор Кричун 10 дол.

Ніппінг, Саск. — А. Стечи-шин 1 дол.

Бурдін, Саск. — Збірка на хрестинах в домі т. С. Івасю-ка. Взявав до зложеня журтв на "Р. Н." т. Т. Ташук; до "Р. Н." надіслав гроші т. Д. Салевич. — По 1 дол. зложи-ли: С. Івасюк, В. Ісак, Н. Шевчук, П. Митзак і Д. Іва-сюк; по 50ц: К. Шелебей, Н. Маланьчук, Д. Стасюк, Г. Гні-танік, В. Лущак, Г. Довганюк, М. Довганюк, Н. Мандрик, М. Тирилук, А. Івасюк, Ш. Не-беснюк, В. Ташук, Т. Ташук і Г. Грипенюк; по 25ц: П. Га-лан, І. Шевчук, т-ка С. Мазу-ряк, т-ка К. Івасюк, т-ка М. Лущак і Д. Салевич. — Разом \$14.50; почт. перес. 15ц; при-слано до "Р. Н." \$14.35.

Летбрідж, Алта. — По 5 дол. зложили: Дм. Кейван, Дм. Самотюк, Ів. Кейван, Б. Зві-дзінський, П. Токарський, В. Гонташ і Мих. Жовтук; по 4 дол. зложили: Вол. Дідух, Ів. Дідух, Мих. Мельничук, В. Ла-зарук, Ст. Остаєвський, П. Гна-тюк, А. Андрияшук і Ів. Бурт-ник; по 3 дол.: Юрко Виро-стик; по 2 дол.: Параска Виро-стик, М. Нотоцький, Р. Ста-сюк, П. Виростик і К. Виро-стик; Прихід з баяо \$1.20; по 1дол.: Мих. Лазаренко, Гафія Стасюк, Ст. Станько, Фрузя Станько, М. Дзвізінський, А. Дзвізінський, Гора Цибіляк, С. Формас, Н. Григорій, Дм. Марусик, Он. Бакалярик і Ф. Божовський. Разом \$93.20.

Белью, Алта. — По 1 дол. зложили: Н. Р. Стефанець, В. Будник, Тетяна Будник, Ф. Мо-крій, Н. Стефанюк і М. Буд-ник; по 50ц: М. Никорак, Ф. Лутчак, М. Вакалюк, Т. Гу-шук, М. Костинюк, М. Даниш, М. Флічук, І. Зарицький, П. Рошко і М. Бурик; Н. Стефа-нець 30ц; О. Даниш і І. Стефа-нець по 25 ц. Разом \$11.80. — 3 розігравки, котра відбула ся 19 надоліста 1916 р., — \$11.40. Разом добровільних датків і з розігравки \$23.20. — Гроші сї знаходять ся у ка-сієра З. О. К.

Вінніпег, Ман. — Драм. Кружок ім. Вол. Виниченка 10 дол.

Рош Лейн, Саск. — Ст. Хо-ронжий 1 дол.

Броод Веллі, Ман. — Петро Угрінюк \$2.50.

Грінвуд, Б. К. — Дм. Ілюк і Н. Кулибаба по 5 дол., Іля Салига 3 дол.

Ст. Босвелс, Саск. — Ів. Ку-дринський і П. Крижановський по 1 дол.

Шумейнер, Онт. — Т. Бо-днарук 1 дол. (на лантотайп "Р. Н.")

Вінніпег, Ман. — Вас. Мар-тин 1 дол.

Рідмайна, Саск. — Збірка на хрестинах у т. Н. Мазура-ка. Надіслав до "Р. Н." секр. відділу т. В. Пурч. — По 2 дол. дали: М. Оршівський, В. Пурч і М. Ташук; по 1 дол.: Н. Мазурак і Т. В. Ташук; І. Лалчук 75 ц; по 50ц: М. Ки-рилук, Д. Івасюк, В. Селєкі і І. Палагнюк; по 25ц: Калина Івасюк, О. Грекул, М. Палаг-нюк, І. Михайлюк і М. Янів-чук. Разом 12 дол.

(Дальший тег на сторони 4.)